

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Bodočnost Balkana.

Avstrijsko-rusko vprašanje vznemirja čim dalje vse kroge, ki žele končne rešitve na Balkanu. Nezaupanje je med obema državama, nezaupanje med Evropo in med Balkanom. Evropa ne veruje na mirno rešitev, tudi ako se ne vmešuje v vojno in balkanske države ne verujejo, da bodo imele za hrbtno mir, ako začno osvobodilni boj. Evropa še vedno gleda z visokega prestola na Balkan; ne more se sprijazniti z mislijo, da mora na razvalinah turške države zopet vzrasti krepka slovansko-grška kultura — ki bo počasi izbrisala sledove stoletnega suženstva. Toda: ako to ne pride danes, pride jutri. Balkanska zveza in zveza balkanskih držav v skupno silo je naravna posledica razvijajočih se narodnih sil na Balkanu.

Ako pogledamo karto Balkana, dobimo o tem takoj jasno predstavlo. Sicer bodo ostali Albanci in drugi rodovi na gorah, ki jih ni dosegla niti stara grška, niti rimska, niti prva slovanska, niti srednjeveška benečanska kultura. V urejeni državi pa bi na vsak način tudi ti rodovi postali kmalu dostopnejši za kulturo in bi izginili oni skriti svet za Skutari in za Duracem, ki je danes nepoznan in nedostopen — kakor da leži daleč od Evrope. In vendar gre preko njega pot iz srednje Evrope na Solun... Tudi Turčija bi se ne dala tako izbrisati iz Evrope, kakor bi si mislili. Toda tudi tu bi se morala azijska kultura umakniti evropski sili... Pot do Carigrada pa gre čez slovanski Balkan.

V Avstriji vidimo te dni mnogo zanimivega. — Razum nekaterih zagriženih nemških listov in razven onih vladnih glasil, ki morajo zastopati stališče domače diplomacije — stoji vsa avstrijska javnost na strani balkanskih narodov. To je naravno — saj pač vsakdo mora izpredvideti, na čigavi strani je pravica. Da celo glasovi, da je vojna nepotrebna — ne dobe poslušalcev.

Res, vojna je nepotrebna za nas. Za nas velja in bo v korist države in v korist balkanskega vprašanja, ako stojimo na stališču: Rešitev Avstrije ni na Balkanu izven današnjih mej — ampak doma. Ne enkrat se je povdarjala ta misel. Namesto negotovih spekulacij, ki nam pridobivajo le sovraštvo — skušajmo rajše podpirati balkanske težnje.

Toda zdi se, da dobri sveti ne bodo zmagali — in preteči glasovi oznanjajo za prihodnji teden mobilizacijo dveh balkanskih velesil.

S tem bi padli vsi upi na uspeh balkanskih držav.

Toda tudi če se za zdaj prečrtajo plani balkanskih bojnikov za evropsko kulturo — gotovo je, da bodočnost Balkana leži v njem samem — in ker je v njem velika večina slovanska — pride čas, ko bo na njem vladala mogočna slovanska sila.

Leta 1870 se je v Carigradu zbrala konferenca velesil. Zviti Midhat paša je slovensno proglasil novo turško ustavo, ki navaja temeljna načela državne uprave in zagotavlja svobodo tiska, pouka, shodov, peticij in druge lepe reči. Mogočni zastopniki evropskih držav so dobro vedeli, da je vsa ta ustava le komedija prekanjenega Midhata, toda razšli so se brez zapovedi, da se bodo reforme tudi izvršile. Prepričani pa so bili tudi turški državniki, da je bila tudi konferenca de gola komedija. Diplomati se niso zbrali, da bi ozdravili bolnika, ampak da drug drugemu gledajo na prste, ki so jih lizali ob pogledu na bogati plen.

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

V revno opremljeni sobici je sedel Lantné ob postelji, kjer je ležal Manfred; starka, ki smo jo spoznali pod menom Ciganka, mu je izmivala in obvezovala rane.

Urno mu je mazila rane z balzomom, ki ga je bila zvarila, in mu nadevala obkladke in obveze s takšno spretnostjo in rahlostjo, da je ranjenec jedva čutil dotikljaj njenih prstov.

»Tako, zdaj je vse v redu,« je izpregovorila Ciganka zdajci. »Trije dnevi mirnega ležanja bodo zadoščali.«

To rekša je skomizgnila z ramami in dodala nato:

»To niso rane mečev; to so vbodljaji z iglami!«

Manfred je pokimal z glavo.

»Naši ljudje suvajo bolje, kadar se lotijo,« je nadaljevala starka nekako zamišljena; njen pogled je blodil zdaj k Manfredu, zdaj k Lantnéju.

Manfred je upiral oči v prijatelja.

Mlada moža si nista rekla besede.

Le v njenih pogledih in njiu glasu je bilo toliko več bratovske ljubezni in gorkote, da sta čutila oba, da se je razpršila nedavna motnja njihovega prijateljstva kakor megla v krepilnem solncu.

V prvem trenutku po rešitvi sta se bila obšla; to jima je zadoščalo brez besed.

»Veliki profos je torej ranjen?« je povzela Ciganka.

»Ranjen je!« je odgovoril Lantné.

»Kdo ga je ranil? Gotovo ti? Ali veš za gotovo, sinko?«

Starka je govorila s čudno milobo.

Omeniti je treba, da ni bila radodarna s priimkom »sinko«, ki ga je dajala Lantnéju le poredkoma ob gotovih, jako nepogostih prilikah.

»Siguren sem popolnoma!« je dejal Lantné in vztrepetal.

Zakaj primek »sinko« ga je navdal — vsled tega, kako ga je izgovarjala — vselej z neprijetnim čuvstvom.

»To je nekaj čudovitega!« je povzela starka, in res so izražale njene oči nepritrjeno občudovanje.

Kaj je pač občudovala?

Zmajala je počasi z glavo in zamrmrala med zobmi:

»Da, da. Čudno so zveze usod. Bogme, to je imenitno.«

In dodala je z nenadnim vznemirjenjem:

»Ali je rana nemara opasna?«

»Mislim, da ne,« je odgovoril Lantné.

Zdaj je Ciganka izustila besede, ki ni razumel njih zmisla niti Manfred, niti Lantné:

»Bog ne daj, da bi umrl, tega nočem, ne bilo bi pravično!«

Neizogibno je, da uvrstimo tukaj dogodek, ki doslej še ni našel mesta v naši povesti, dasi je velike važnosti, ker utegne posvetiti vsaj nekoliko v temno globino Cigankine duše.

Gotovo so ugenili naši bralci, da je bil Lantné tisti, ki je nagovoril rokovnjače, naj naskočijo Luvér.

Že od prvega hipa ni dvomil Lantné niti majčkeno, da je Manfredov sklep neomajen.

Kaj mu je bilo storiti? Ali naj ga spremi y.

tev brez velikih žrtve.

Le tisti, ki se bodo tega držali bodo imeli bodočnost na Balkanu.

Najnovejše vesti iz vojne prinaša „Dan“.

Izvirna poročila iz Cetinja na 3. strani.

Luvér? To je pomenilo samo gotovo smrt obeh. A Lantné je bil zaljubljen: hotel je še živeti. Umreti je bil pripravljen samo, če bi ne bilo drugega izhoda.

In tako se je porodil v njegovi glavi smeli načrt, vdreti v Luvér z rokovnjači kolikor mogoče naglo nato, ko pojde Manfred vanj.

Tistih par dni, ko je bil Manfred zaprt v svojem stanovanju v ulici Froamantel, je porabil Lantné v to, da je pregovoril glavne poveljnike rokovnjačev: kralja Tunskega, vojvodo Egiptovskega, cesarja Galilejskega in njih najvažnejše grofe in podložnike — same osebe, ki se bomo imeli nedvomno še priliko seznaniti z njimi.

Lantné je naletel na precej živahen odpor: njegov predlog se je zdel — kar je popolnoma umevno — sama blazna predznost. Hrabri tovariši se niso spuščali v takšna podjetja, ako niso vedeli, da imajo tehten vzrok — to je, ako se niso nadejali od njih bogatega dobička.

Obupavši nad uspehom, je zahteval Lantné naposled glavno skupščino vsega rokovnjaštva.

Ta skupščina se je vršila na predvečer dne ko je šel Manfred v Luvér.

Tisto noč je pridrl v Dvor Cudežev osem do deset tisoč moških in ženskih in se razvrstilo v najboljšem redu; cigani in ciganke s svojimi tamburini, pokvečenci in capini vseli vrst, in vse veličanstvo rokovnjaških dvorov s svojimi dostojanstveniki.

Globoko molčanje je počivalo nad to množico.

Vsak je vedel, da se niso zbrali na poljedino.

Pili so kljub temu. Prostor je bil poln miz; okrog njih so stali stoli.

In zdajci so vohiteli med vrstami podaniki,

grofje, pisarji in drugi uradniki rokovnjaških bratovščin — same razcapane in strašne prikazni — in v par minutah je bil sleherni brat poučen o namenu nocojšnjega sestanka.

Vzdignilo se je veliko mrmranje, zamolkli šum posvetujočih se ljudi. Trajalo je dobrih deset minut.

Nato so izpregovorili po vrsti vsi veliki poveljniki.

Prvi je govoril kralj Tunski.

Ime mu je bilo Trikot.

Čez dan je opravljal pošteni in dobičkanosni posel berača, ponoči pa še poštenjši in dobičkanosnejši posel tatu in razbojnika. Ta zaposlenost pa ga ni utrudila nikoli; narobe, našel je še čas, da je zlagal balade, ki jih je pel tovarišem, kadar je bil dobre volje.

Bil je človek, sumljiv in neprikrupen že po svoji zunanosti.

Vzpel se je na sod ter izpregovoril z močnim glasom:

»Radi imamo svojega brata Manfreda. To bi hodili mi? Mi se ne miarimo spuščati v aventuro, ki utegne imeti strašen izid in še strašnejše posledice za mir v našem kraljestvu. Povedal sem svoje mnenje.«

Obče molčanje je pozdravilo ta govor, govorjen z ostrim, hreščečim glasom in spremljan s strastnimi gestami.

Vse je čakalo, da se oglase še ostali poveljniki.

Lantné, ki je stal ob znožju prestola, to je, poleg sode, kakor se je bil povzpel Trikot, si je tesnobno grizel ustnice.

Cesar Galilejski se je izrekel istotako zoper njegov predlog.

Začel se je hrup; glasno prerekanje se je razvilo med vsemi skupinami.

(Dalje.)

Slovenska zemlja.

Iz Ježice.

Ljubezen do bližnjega, kakor je splošno znano, razširja župnik Suppan? z lepimi krščanskimi čednostmi kakor z zahrbtnostjo, z lažjo itd., katere so mu že prirojene. V ponedeljkovi številki »Slovenca« podala je gospa Ivana Pečnik izjavo, katere je bila namenjena župniku obrekljivim pismom glede podružnice sv. Cirila in Metoda, ter je z omenjeno izjavo postavila župnika na laž. Pogostokrat se je že pripetilo, da so ženske, okrog katerih se župnik najraje suče, dokazale istemu laž. S kurjo slepoto ter natrikani mašniškega vinca zaletavajo se v škofovem glasilu »Slovenca« glede prireditve podružnične veselice. Kakor gadje sikajo na razne osebe — a njih pik je sama katoliška nevoščljivost. Ako bi šel čisti dohodek veselice v župnikov žep, bili bi vsi prireditelji katoliški, ples ne bi bil raz leco toliko prepovedan — ampak bil bi dobro dela — zamujena popoldanska služba božja ne bila bi tako velik greh — ampak v čast božjo — narodne noše bi morale biti okrašene s kakimi cekini in papirja, potem bi ne bilo maškar. Kaj pa je s katoliškim teatrom? O prireditvah in o nošah ne bomo sploh govorili — kajti vsa stvar bila ni nikoli drugim namenjena kakor farški bisagi. Kakšen jok in stok je bil pri pobožnih marinaricah, ko jih propadli čuki niso marali, da bi skupaj nastopili pri igranju? Ali je to lepo, kakor se govori, da se razne ženske vsled duhovniških ljubosumnosti prepirajo — in s cviljenjem letajo za duhovniki? Kedar bi vže harmonika igrala v katoliškem domu — ko bi župnik znal preračunati ali harmonika več nese ali pa igre. Zakaj bi ne bilo Posavcem dovoljeno prirediti plesa — ako v Ljubljani klerikalna družva imajo plesne šole za mladino, prirede veselice z plesi, katere trajajo tudi do jutraj. Tam ni samo cvička — ampak je še kaj družega. Kličemo Vam, župnik, v spomin neko cigansko godbo, katere je svirala v Vaši fari na veliko-močno sredo, ko so ljudje hodili v cerkev — in katere osebe so plačevale godbo — so Vam še gotovo znane! Kje je pa popoldanska služba božja za one osebe, katere prirejajo veselice v katoliškem teatru — posebno mladina? Kje so pa večerne molitve one mladine, katere prihaja zvečer v Vaš dom? Radi bi spravili nekatere osebe v litanije vseh svetnikov in naj-novejša bi bila Dermastija in Štefe — ako bi se ne bali Posavcev, kateri znajo razločevati verski čut od farovške bisage. Kakšno ljubezen do duhovnih sobratov imate župnik Vi, ako ste vedno v neposredni bližini takih ljudi, kateri šestokrat iz male stvari (komarja) kakoga duhovna veliko stvar (konja) po nedolžni narečiji? Štefetu, kateri posnema Alešovega štofelca, ter drugim njegovim kompanjonom, pa svetujemo, naj Posavce pri miru pustijo, ako ne — zna on nekega dne plavati v neki smrdljivi vodi, katere prihaja iz hlevov — kamor on et tutti quanti spada.

Gasilstvo in deželni odbor.

Iz Metlike nam pišejo: Kakor povsod, kjer občutijo gasilna društva najnovejšo pristranost deželnega odbora, je završalo tudi pri nas. Nismo si mogli misliti, da bi iskal deželni odbor politike tudi v tako strogo nepolitičnih in človekoljubnih društvih, kakršna so gasilna društva. A zgodilo se je tudi to! S tem je podan nov dokaz, da ni deželni odboru nič več svetega, povsod hoče uveljaviti svojo umazano strankarsko klerikalno politiko. Prezrli je tudi prostovoljno gasilno društvo v Metliki, ki je eno najstarejših v deželi in ki je že v neštevilnih slučajih pokazalo, da je edino geslo njegovega delovanja: Bližnjemu v pomoč! — V društvu vlada najstrožji red, vzorna delavnost in požrtvovalnost. Vsi najodličnejši meščani so člani društva, ne samo podporni, ampak mnogi od njih izvršujoči. V društvu se ni nikdar politiziralo, ampak že izza dolge dobe starega Gangla je morda malo gasilnih društev v deželi in izven nje, ki bi se mogla primerjati z našim. Toda Metlika leži deželnemu odboru globoko v želodcu, zato je sedaj prezrl tudi naše gasilno društvo, ki ni nikoli izpraševalo, komu gori, ampak je vsakemu nesrečniku prihitelo na pomoč. Opozarjamo samo na zadnji veliki požar na Božjakovem, ki je vsekrog klerikalna vas. Takrat niso naši gasilci gledali na to, da gore klerikalne hiše in klerikalno stanje, ampak so šli vsi do zadnjega pomagat nesrečnim ljudem, in le njihova zasluga je, da ni v vasi vse pogorelo do zadnje bilke. Tako je bilo tudi pred leti v Radovici. Napredni Metličani so potem z denarjem, z obliko, z živili podprli uboge pogorele, da niso trpeli gladi in pomanjkanja in da so zopet lahko postavili nove domačije. Nihče ni vprašal, ali si klerikalec ali liberalce — vsakemu so pomagali, ker imajo več človekoljubja in usmiljenja nego klerikalci v deželnem odboru. V zahvalo nas sedaj prezirajo in hodijo ravno v te vasi hujškat klerikalni poslanci in duhovniki proti »liberalnim Metličanom«. S tem zadnjim činom so se popolnoma razkrinkali in pokazali, da so brez srca in čustva. Kadar še pridejo v naše kraje delat prepri in zdrabno ter ščuvat kmete proti svojim dobrotnikom, jim bomo povedali, kaj so napravili z gasilnimi društvi in jih bomo naterali z mokrimi cunjami! Samo eno vprašanje: Kaj bi pa rekli ubogi ljudje, ako bi mi začeli ob sili in potrebi ravnanje se po deželnem odboru in vračati milo za drago, enako z enakim? Ali bodo potem prišli na pomoč deželni odborniki? Sploh je pa nesram prve vrste, da vrši v gasilnih društvih prav policijska poizvedovanja tajništvo S. L. S. To je za gasilce naravnost razžalljivo, od klerikalcev pa impertinentno!

Iz Komna.

V naši občini mora biti vedno kaj novega. Najbolj čudno pa je to, da pri vsem kričanju naših gospodov »nuncev« na prižnici, da so liberalci in Sokoli najhujši ljudje, brezverci, da celo beseda frazmon pade tu in tam, vendarle ne čute o njih v javnosti nič slabega. Kler-

kanci smejo pa vse uganjati samo, da se zunaj po § 1. klerikalne stranke, t. j. bodi klerikalec in vse ti je odpuščeno. Ni dolgo temu, kar se je razneslo po Krasu vest o škandalih, ki so se godili med klerikalnimi mladeniči na Velikem dolu. Kakor se čuje, je bil velikodolski nunc mnenja, da naj se vse zamolči, mladeniči pa naj gredo na Sveto Goro in vse jim bo — odpuščeno. Koliko jim je vera in zakramenti mar je pa lepo razvidno iz sledečih dogodbe, ki prestavlja čitatelja gotovo med Zulufkre ali kake Kongozamorice. Nič ne čudite se, dne 6. t. m. je bil v Komnu med klerikalci ženski sejem. Dva klerikalca sta se v krčmi »glihala« in na koncu je prišlo tako daleč, da je eden prodal drugemu — ženo za 300 K. Seveda pi-jača je morala biti zraven. Če se je kupčija razdrla, ali je obveljala tega ne vemo. Jako lep zgled imamo tu, kako mislijo o zakramentu sv. zakona najboljši privrženci tukajšnjega dekana. Z vsoto gotovostjo pričakujemo v nedeljski pridigi pošteno lekcijo tem ljudem, saj jo zaslužijo nešteto krat bolj, kot vedno po nedolžnem obrečevanju — Sokoli.

DNEVNI PREGLED.

Kranjski deželni odbor, ki mu je postavna čelo kot zaupnik krone g. dr. Ivan Šusteršič, je vsled sklepa deželnega zbora vendarle nakazal ljubljanskemu učitelstvu 50 odstotkov in 2 odstotkov stanoarinske doklade. Pri tej razdelitvi je pa postopal deželni odbor tako strankarsko in krivično z denarjem davkoplačevalcev, da se poštenemu človeku kar gnusi in se ne moremo prečuditi, kako more zaupnik krone, deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, tako grdobijo in krivico, ki vpije do neba, podpisati. Prejeli so to doklado vsi klerikalni učitelji, izvzeti so pa učitelji naprednega mišljenja. Prezrti so bili vsi učitelji I. mestne šole na Ledini, IV. mestne šole na Prulah in barjanske šole. Na Rakovniku je bil prezrt nadučitelj L., na II. mestni šoli učitelj A., na III. mestni šoli učitelj R. in na mestni nemški deški šoli pa ravnatelj V. Izmed učiteljic je bila ena sama deželna milosti deželnega odbora. Nadučitelj J. Nepomuk Jeglič se hvali, da je vse to njegova zasluga! Si bomo zapomnili.

Čuvajmo starine! Včasih mi je otroku pripovedovala pokojna stari mati, kako je bil Turek zel in hud. Ko bi danes vstala iz groba, bi izvestno rekla, da ga v mnogem oziru prekaša novošegnji katoliški duhovnik. Kar nam namreč po božjih branih ni mogla ali hotela uničiti kruta osmanska sila, to v naših dneh razdira, pokvarja, ruši, meče pod kap in uničuje roka nednega ali hudobnega cerkvenega poglavarja. Naši sodobni posvečenci, sedeči na župnih prestoli, — vsaj njih večina — nimajo nikakega smisla več za resnobo zgodovinske preteklosti. Dočim so se trudili in stremeli njihovi res izobraženi predniki, da ohranijo potomcem kakor možno mnogo častitljivih starin, se sedanjiki kar kosajo, kakor za stavo, kdo njih bo odstranil čim impozantnejše število zgodovinsko važnih objektov iz božjih vez, ali celo uničil njih popolnoma. Za to mlado gospodo, ki hoče biti edino merodajna na vsakem polju, ne ekzistira ni javno mnenje, ni ordinarijatski nalogi, ni predpisi s kr. centralne komisije, ni kulturna zgodovina; vse si drzne češ: kaj mi pa morejo! Posebe v ljubljanski šentpeterski cerkvi se sistematično deluje s sila neverjetnim vandalizmom. Tu je baš te dni zadela kruta usoda star pomnik. Na vrsto je prišel krstni kamen, ki je do nedavna zavzemal svoj mesto pod pevskim korom blizu levega stranskega vhoda. Častitljivi stari starci je bil še ostalina iz srednjega veka. Svojemu namenu je služil že v stari gotični cerkvi, ki so jo leto 1358. sežigali naši praočetje v slavo nebeškemu klučarju in ki so jo 3. ržnega cveta 1472. leta požgali Turki. Starec je ostal in šele leta 1611. se je umaknil svojemu sedanjemu tovarišu. Toda tedanji in kasnejši župni predstojniki so imeli čutni smisel za starine; niso ga zavrgli, nego odkazali so mu časten prostor v svetišču in prenesli ga končno celo v novo sedanjo cerkev, ki se je gradila vdobi od leta 1726.—1730. Uporabljal se sicer ni več kot krstni kamen, a shranjevali so v njem do najnovejšega časa blagoslovljeno vodo. Temu častitemu starini, ki je služil v šentpeterskem božjem hramu nad 500 let, so prizanesli celo sirovi Osmanci; ljub spomenik prošle davnine je bil našim dedom in pradedom; nikomur ni bil na poti na sedanjem prostoru dolgo dobo celih 186 let, — zdaj stoprav se je spotaknil obenj novošegnji Herostrat. Turki ga niso uničili, ne, ta žalostna slava je bila prihranjena neznanim Pijemaj apostolskega prvaka, ambicioznemu župniku Petriču! Človeče božje! Ne ti li v osrčju Vašem niti najmanjša iskrica pietetnega čuta? Se Vam li nič ne smili ta častiti stari starci? Kam hočete z njim???

Quidam interrogator.

Roman bratoljubja dveh Ribničanov. Pred novomeškim okrožnim sodiščem se je te dni razpravljaj zanimiv roman, ki sega nad 60 let nazaj in ki ga v površnem posnetku priobčijo-jemo tako: Ivan Pogorelec, dobitnik ribniške doline (Žigmarice) je letos na novomeško sodišče ovadil svojega brata Jakoba v tem-le smislu: Ko je Ivan Pogorelec leta 1860. šel k vojakom, je svojemu mlajšemu bratu naročil naj med tem časom prevzame gospodarstvo, ker ga oče ne more voditi. Ko pa se vrne domov, mu ga zopet izroči njemu kot starejšemu in opravičenemu nasledniku. S tem je mislil, da mu brat za časa odsotnosti le oskrbuje gospodarstvo. Ko pa je prišel od vojakov, je našel na svojem domu vse narobe. Brat si je bil popolnoma prilastil posest, očeta pa zaprl v kaščo. Tedaj ga je brat napeljal k očetomuru s tem, da je vzel gorjačo v roko, ga peljal pred očetovo kaščo, odprl vrata, mu stisnil gorjačo v roke ter rekel: Na, le trči ga po glavi! ... Vsebinska ovadba je bila sicer že napravi pogled težko verjetna, a sodišče je vkljub temu moralo storiti svojo dolžnost ter naprav težko obdolženemu uvesti preiskavo. Ista pa je dognala,

da na ovadbi ni prav nič resnice in da jo je brat zagrešil proti lastnemu bratu zgolj iz sovraštva, ker se bratu, ki je posestvo praviloma prevzel od očeta, s kojim sta se ves čas dobro razumela, bolje godi kot njemu, ki ga splošno opi-sujejo kot ne posebno pridnega človeka. Obdolženi brat je vsled te ovadbe svojega brata tožil radi obrečevanja. Državno pravdnistvo je tožbo na obrečevanje zavrnilo in tako je prišlo do navadne tožbe radi razžaljenja časti. Ljubeznivi brat je bil pri sodišču v Ribnici obsojen na šest dni zapore. To mu pa ni dišalo in se je pritožil. K tozadevni vzklicni razpravi ni bilo nikogar od teh ribniških bratov in škoda — do razsodbe tudi sploh nobenega poslušalca. Ker predlo-ženi vzklic ne navaja prav ničesar, s čemer bi se skušalo izpodbijati sodbo ribniškega so-dišča, se je vzklic kot neutemeljen zavrnil. — To je, kakor rečeno, kratek posnetek tega ro-mana iz ribniške doline. Kdor se zanj zanima, kar v ribniško dolino!

Ena žalostna zgodba o kostrunčku. Lojzetu T. je sedemnajst let in je že velik falot, Jer-neju S. je šestnajst let, pa j malo manjši falot od Lojzeta. Oba sta dobra tovariša v slabem. 27. julija t. l. sta jo mahnila na Gorenjsko. Lojze je predlagal Jerneju, da bi si šla malo ogledat Sočo. Pa sta jo mahnila tja proti Trenti. Težka pot je bila to, utrudila je oba, zato sta šla v neko hišo, kaere lastnik je Anton Ver-telj. Tam sta dobila kislega mleka, ki je obema prav dobro teknilo. Pa kaj, mleko je bilo za naša santa še vse premalo. Lojze je pošepnil Jerneju nekaj na uho in ta mu je odgovoril z očmi in je prikamal. Ne daleč od gostoljubne hiše se nahaja hlev, ki je tudi last že imeno-vanega poštenjaka Antona Vertelja. V tistem hlevu pa je meketal med drugo drobnico tudi majhen, črn kostrunček, ki je šele štirinajst dni motril ta hudobni svet. Lojzetu pa je prišlo na-enkrat poželjenje po takem lepem kostrunčku, Jerneju pa »glih« tako. Prišla pa je obema v glavo misel, da bi se dalo tega kostrunčka do-biti hudo poceni, kar zastoj. Ta hudobna misel pa je dozorela v sklep. Lojze je šel lepo po-tihoma v hlev in ga je odvezal. Jernej pa je stal medtem »na vahti«. Obema se je na ta način posrečilo, da sta imela kostrunčka v svoji oblasti. Sedaj pa jo je bilo treba popihati, če ne bi se zvedelo, kaj sta mlada nepoštenjako-viča napravila. Zato sta jo hitro pobrisala z mest nepoštenega dejanja. Ker pa je bil ko-strunček precej težak vkljub svoji zorni mladosti, sta ga nosila vzajemno, zdaj eden, zdaj drugi. Na begu jima je prišel nasproti neki An-ton Tožbar. Vprašal ju je, odkod imata ko-strunčka, na kar se je Jernej odrezal, da sta ga kupila. Tako je bila ta zapreka premagana in nepoštenjakoviča sta hitela s svojim plenom naprej. — Tu pa se je zgodba o kostrunčku zameglila in šele predvčerajšnjem smo zvedeli njen žalostni konec. Kostrunček je namreč po-ginil žalostne smrti. Jernej ga je namreč ubil. — Oba tatitca pa so slednjič zasledili in pred-včerajšnjem sta sedela na zatožni klopi pred deželnim sodiščem. Tu pa so prišle na dan še druge lepe stvari. Lojze T. je bil že štirikrat kaznovan, ker je preveč ljubil, ne samo ko-strunčke, ampak tudi kolesa, pri čemur pa ni vprašal, ali je kolo moje ali tvoje. Se več. Od-peljal se je navadno s kolesom in ga je prodal v tujem kraju pod ceno. Jernej S. pa še ni bil nikdar prej kaznovan, le cela stvar s kostrunčkom ga je spravila pred sodišče. Oba tatitca sta iz Šiške in delata Šišenčanom sra-moto. Za svoje predolge prste sta dobila: Lojze T. eno leto težke ječe, poostrene s po-stom, in Jernej S. en teden dni zapore. Lojze T. bo moral po prestani kazni odmarširati v prisilno delavnico, kjer se morda še poboljša. Lastniku kostrunčka pa bosta morala plačati oba šest kron, vsak polovico. Poleg tega bo moral plačati Lojze T. lastniku nekega kolesa 60 K. Pač žalostna zgodba o kostrunčku, pa še bolj žalostna zgodba o dveh sprijenih mladih ljudeh!

Maščevanje odpuščenega krojaškega po-močnika. Franc Stermljan, ki je že dolgo časa služil pri krojaškem mojstru Mihaelu Kožuhu v Trbovljah, se je začel preveč zanimati za ženo svojega mojstra. Ko je poslednji o tem zvedel, je naznanil svojemu pomočniku, da mora I. t. m. svoje dosedanje mesto pri njemu zapustiti. Stermljan pa je dobil kmalu nato svojega mojstra v neki gostilni. Takoj je izvlekel iz žepa dolg nož, napadel ga je in kričal, da je njegova (mojstrova) zadnja ura odbila. Ne-kemu Kožuhovemu prijatelju se je posrečilo, da je izvil Stermljanu nož iz rok. Ta je postal vsled tega še bolj razburjen, prijel je hitro škarje, ki jih je imel pri sebi in je zabodel z njimi Kožuha v hrbet. Orožniki so odpeljali Stermljana k okrajnemu sodišču v Laško.

Skrivnost vile na samoti. Med Dünkirchen in belgijsko mejo stoji samotna vila, ki je bila pred kratkim pozorišče skrivnostne tragedije. Nova odkritja so sedaj posvetila s čudno lučjo v one skrivnostne razmere. To poletje je prišel stanovat v to vilo neki arhitekt iz Bruselja s svojo mlado ženo. Stanovala sta tam sama. V prvih dneh pretečenega meseca pa se je mlada žena vsak dan s strahom ozirala skozi okno, ne da bi videla kaj sumljivega ali slišala kako glasno besedo. To je vzbudilo pri sosedih sum in nekega dne so udrli v hišo, kjer so našli gospo Demany, soprogo deset let starejšega arhitekta, vso s krvjo obliko ležati nad umor-jenim truplom njenega moža. Pritiskala je prst na ustnice in s tem prosila prišlece, naj stopajo potihoma, da ne zbujajo njenega moža. V resnici pa je bil on, kakor je preiskava dognala, že pet dni mrtev. Arhitekt je imel v sencih strel iz samokresa in v rokah je držal vojaško pištolo. Madame Demany je bila lahko ranjena in je pravila, da jo je hotel njen mož umoriti in potem samega sebe ustreliti. Tej izpovedi je policija popolnoma verjela in ker se je spoznalo, da je gospa slaboumna, so jo tudi pustili pri miru. V zadnjem času pa se je policija zopet začela zanimati za to zadevo, ker so se oga-sila sorodniki ranjkega. In prišlo je na dan, da je skoro vse premoženje arhitektovo, približno

900.000 kron, izginilo in da je ostalo od cele svote le kakih 4000 kron. Našli so tudi listino o vrednostnih papirjih in o mnogovrstnem kinču. Vse je bilo spravljeno v domači posebni blagajni. Ko pa so blagajno odprli, je bila prazna. Policiji se je tudi posrečilo izvedeti, da so videli v oni noči, ko je bil arhitekt umorjen, nekega tujega človeka v bližini vile, ki je hitel z nekim težkim predmetom. Kje biva sedaj gospa Demany ni znano. V vilo pride sedaj komisijska iz Dünkirchna, ki bo razjasnila to skriv-nostno zadevo in ki bo z novo lučjo posvetila v to temno tragedijo.

Smrt na železničnem tiru. Iz Gorenjega Litvinova poročajo, da so našli železnični usluž-benci pri Gorenjem Litvinovu na tiru 16letnega delavca Viljema Šiško. Lokomotiva tovrnega vlaka je odrezala mladeniču glavo od telesa. Najbrže se gre tu za samomor.

Unos grofice. Na Ogrskem se je zvršila te dni romantična ljubezenska storija, ki se je odigrala na dunajskih tleh. Včerajšnji buda-peški uradni list poroča, da so dali grofico Se-renyji pod kuratelo vsled slaboumnosti. Grofica Elizabeta Serenyi je najstarejša hči grofa Ivana Serenyija, člana ogrske magnatne hiše. Mlada dama, kateri je šele 26 let, se je omo-žila leta 1908, torej pred štirimi leti, z dr. Ti-borjem Reviczkyim pl. Revisnyim, ogrskim veleposestnikom, Zakon, ki je bil brez otrok, se je moral vsled rodbinskih disharmonij ločiti. Po ločitvi je šla mlada dama v očetovo hišo. Ekstravagance ločene grofice pa niso mogle dobiti v hiši posebnega ugleda. Pred nekaj tedni se je preselila na Dunaj, kjer so jo dali v neki sanatorij. Reklo se je, da se mora ozdraviti tam silne nervoznosti. Malo časa po internira-nju grofice Elizabete Serenyi v sanatorij je dobila dunajska policija zanimivo poročilo. Ne-nadoma je namreč zapustila mlada grofica vkljub strogemu nadzorstvu, sanatorij, in se ni vedelo, kje sedaj biva. Krogi, ki so občevali z grofico, so izpovedali policiji, da mora biti njen beg najbrže v kaki zvezi z njenim prejš-njim življenjem. Pripovedovalo se je, da so mlado grofico dali samo zato v sanatorij, ker se je ustavljala nekemu ženitovanjskemu na-črtu svojega očeta. Menili so jo omožiti z ne-kim višjim kavalerijskim častnikom, katerega pa je grofica odbila. Sklicevala se je na svoj prvi zakon, ki je bil nesrečen in ni hotela po-stati vdrugež žrtve kake konvencije. Ker pa so se starši bali, da si ne bi grofica napravila kaj žalega, so jo poslali v sanatorij. Ko je gro-fica bivala na Dunaju v sanatoriju, se je sezna-nila tam z nekim mladim inženirjem Alfredom Baderjem. Oba sta se medsebojno zaljubila. Ker pa sta oba vedela, da ne bo grofici nič nikdar privolil, da bi se vzela, sta sklenila, da ubežita. Predpriprave za beg so bile skrbno uravnavane. Z denarjem, ki ga je dobila grofica za kinč in dragocenosti in z denarjem, ki ga je dobil inženir od raznih strani, je parček od-potoval na Angleško. Tam sta živela v nekem malem mestecu, poročila sta se in čakala na očetov blagoslov. Namesto blagoslova pa je prišla kletev — v podobi kuratele. Ker pa je bila dama polnoletna, so se vsi poskušali spravi-ti to pod kuratelo, ponesrečili. Tako živi-se-daj mladi par srečno in zadovoljno, kakor v raju. Mi jima to tudi privoščimo.

Mater pretepal je 27letni kmečki sin Janez Osek v Spodnjem Sečevem pri Rogatcu. Celjska okrožna sodnija mu je prisodila tri tedne ječe.

Pred naborom pobegniti je hotel Janez Leš-nik iz jeronimske občine pri Vranskem. Po-tuho sta mu dajala Martin Ropas in Matevž Strojčič. Dobili so vsak po 5 dni zapore.

Očeta pretepa. Anton Vajdič iz Sedlar-jevega pri Podčetrtku je bil obsojen pri okrožni sodniji v Celju na teden dni zapore, ker je pre-tepal svojega očeta. Zaradi enakega pregreška je bil obsojen 17letni Valentin Černesi na sedem mesecev ječe, ker je očeta pri tem tudi hudo poškodoval.

Iz Smarja pri Jelšah je prestavljen nad-komisar finančne straže Juri Klampfer v Ptuj. Mož je nemškega mišljenja.

V Otiškem vrhu pri Spodnjem Dravogradu je bil 7. t. m. izvoljen za župana g. Vincenc Jamnik, veleposestnik in lastnik umetnega mlina.

Nov kolodvor bodo stavili v St. Ilju v Slov. Gor. Dne 8. t. m. se je vršil politični ob-hod. Dozdanje poslopje (postajališče) se bo po-drla in postavil se bo velik kolodvor s skladi-ščem in drugimi potrebnimi prostori. V to svrlo je kupila južna železnica prost 13.000 kvadr. metrov zemlje. Novi kolodvor bo služil tovr-nemu in osebnemu prometu ter prometu za br-zovozno blago.

Selnica ob Dravi. Tukajšnjo c. kr. pošto vodi zagrizena nemčurka, veletrgovčeva so-proga gospa Jagritsch. Ta visoka gospa si upa zahtevati od kmetov za izpolnjenje poštinih po-ložnic za vplavevanje davkov pisarino od 10 do 20 vinarjev. — Obrabca se do gospodov po-slanecv s prošnjo, da se pobrigajo za to zadevo, ter pri c. kr. poštнем ravnateljstvu odločno protestirajo proti takemu izsesanju ubogih slo-venskih kmetovalcev, ki že itak komaj pridobi-jo denar za visoke davke, oziroma »ubogi« poštariči izposlujejo večjo plačo, da ji ne bo treba na ta nelep način pobirati krajcarjev.

Zločin proti kalečemu življenju. Pred sod-nim senatom v Hebu na Češkem je stalo 28 žensk in 10 deklet zaradi zločina proti kaleče-mu življenju. Izmed vseh je bilo oproščenih 27, sedem jih je bilo obsojenih na štedno ječo, oziroma na 3 in 4 mesece zapore. Glavni obto-ženec Franc Götz je bil obsojen na 10 mesecev težke ječe.

Aretacija defraudanta. Bivšega bančnega slugo Draždanske banke v Draždanih, ki je ubežal s 300.000 markami so predvčerajšnjem v Norimberku aretirali.

Nezgoda. 23letni delavec Ivan Flis iz Stoba pri Domžalah se je predvčerajšnjem iz nepre-vržnosti obstrlel s pištolo in se težko ranil.

Za opeklinami je umrla. Sedemletna gluho-nema posestnikova hčerka Frančiška Logar iz

Vrbovega je bila te dni sama doma in se je igrala v kuhinji na ognjišču. Prišla je preveč blizu ognja, vsled česar se ji je obleka vnela. Preden so ogenj pogasili, je zadobila nesrečna deklica tako težke opekline, da je že naslednjega dne za njimi umrla.

S kozarci sta se obmetavala. Te dni sta dva delavca v neki gostilni v Potokih pri Kranjski gori silno razgrajala. V prepiru sta se začela obmetavati skozarci, nakar so ju ostali gosti vrgli na cesto. Na cesti sta se petelina pretepala še naprej in se do krvavega pretepla. Konečno je eden potegnil za samokres in ustrelil na svojega nasprotnika, ne da bi ga zadel, nakar je bil mir.

Z nožem ga je sunil. 8. septembra t. l. so pili v Podmolku, občina Selce, v neki gostilni trije fantje: Smid Franc, Janez Rejc in Franc Šturm. Pili so seveda najboljšo pijačo od vseh: žganje. Kmalu so ga imeli v glavi in so se začeli pripraviti. Med drugim je rekel Franc Smid, ki se je zelo oblastno obnašal, naj gre Rojc domov spat. Temu pa nikakor ni bilo prav in je svoje ogorčenje izrazil v krepkih besedah: »Kaj, ti misliš, iz ti bom vsi v strahu?! Ti smarkavec! Smid se je te besede dobro zapomnil in je bil razžaljen na dno svoje duše. Ko je odšel nekoliko pozneje Rejc s svojim tovarišem Šturmom iz gostilne domov, je prišel za njima Smid, vzel je iz žepa krivec in je sunil z njim Rejca na levo stran vratu ter ga je težko ranil. Po svojem izredno junaškem činu je zbežal. Sodišče je obsodilo Smida, tega »fanta zaradi težke telesne poškodbe na deset mesecev težke ječe, poostrene vsak teden z enim postom in vsakih štirinajst dni s trdim ležiščem. Janezu Rejcu pa bo moral dati poleg tega še 100 K za bolečine in 11 K za zdravniško pomoč. Bogve če ga bo to spametovalo, da ne bo drugo pot suval ljudj z nožem.

Smrten padec avijatika. Iz Petrograda poročajo: V sredo zjutraj je padel s precejšnje višine na zemljo avijatik Rajevski, ki se je dvignil v zrak na nekem novem aeroplanu. Stanje avijatika je brezupno.

Zagoneten samomor švedskega igralca. Igralec Winward, ki je bil znan kot eden izmed najboljših igralcev Švedske, se je vstrelil. Njegovi tovariši po poklicu njegovi prijatelji so ga našli mrtvega. Zdelo se jim je namreč čudno, ker ga že več dni niso videli, zato so ga šli iskati na njegovo stanovanje. Samomor tega v celoti Švedji nenavadno priljubljene in daleč čez mejo znanega igralca, ki je živel v najbolj-ših razmerah, je vzbudil veliko senzacijo. Vzrok tega zagonetnega samomora doslej še ni znan.

Defraudiral deset tisoč kron in se vstrelil. Iz Homotujeva na Češkem se poroča: V tukajšnji Binderjevi vinarni uslužbenega oskrbnika Antona Jiraska, ki je prejšnji teden vsled defraudacije 10.000 K zbežal, so našli v okolici Homotujeva ustreljenega. Dognali so, da je izvršil Jirasek samomor takoj po svojem begu, zakaj obleka mrtvega oskrbnika je bila vsa premočena od dežja, ki je ravno lil prejšnje dni.

Smodnišnica zletela v zrak. Po brzojavkah iz Stampike v Mehiki je zletela ta teden v zrak tamošnja smodnišnica. Doslej so izvele izpod razvalin 22 trupel, vendar mislijo, da se je ponesrečilo še več ljudi.

Ljubljana.

— Današnji naš zemljevid si vsak lahko izpopolni s tem, da si meje držav zaznamuje z različni barvami. Potem šele dobi natančen pregled. Naenkrat se potem pokaže tudi to, da se vojna vrši po določenem načrtu.

— Vsled obilnega dela marsikomu zaostane korespondenca. Zamujeno pa vsak najlepše popravi s tem, da kupi nekaj serij sokolskih razglednic in jih pošlje svojim znancem in prijateljem. Pošiljajte sokolske razglednice!

Ogled c. kr. tobačne tovarne. Društvo zdravnikov na Kranjskem si je dne 3. t. m. ogledalo c. kr. tobačno tovarno. Akoravno je ogledovanje trajalo celo predpoldne, kar je mnogim zdravnikom onemogočilo udeležbo, zbralo se je vendar precejšnje število družbenih članov, tako iz Ljubljane, kakor z dežele. Sprejel jih je prav ljubeznivo gospod ravnatelj Pros in jih je spremljal po tovarni. Higienične naprave razkazal je tovarniški zdravnik, gosp. dr. Högl, oddelek za smodke gosp. tajnik Mandelj, oddelek za duhan in svačice pa gosp. oficijal Tome. Pri ogledovanju ordinacijskih prostorov, izolirane sobe in prostrane ter higienično izborna urejene kopalnice so se zdravniki prepričali, da je v zdravstvenem oziru za delavce prav dobro preskrbljeno. Obsežna kuhinja, ki daje delavcem za zmerno ceno zdravo in tečno hrano ter ravnokar dodelane jaslice za dojence pa kažejo, da skuša c. kr. tobačna režija ugoditi tudi splošnim socialnim potrebam. Pri obhodu tovarniških prostorov imeli so zdravniki priložnost, opazovati obdelovanje tobaka od naravnega stanja pa do izgotovljenih izdelkov in so se pri tem prepričali, da vlada pri delu stroga snaga in natančnost. Posebno zanimanje zbujali so stroji, ki izdelajo na dan do 150.000 svačic, ki jih zavijejo v papir, napolnijo z duhanom, opremijo z natiskom in ki oskrbijo pri novih vrstah cigaret tulec s koščkom bombaza, ki sreba nikotin. Vse to delo vrši se avtomatično. Delavci opremijo stroj z duhanom, papirjem in bombazem; vse drugo napravi stroj sam. Le strokovnjak bi mogel popisati različne fabrikacijske metode in zanimive tehnične pripomočke. Tu bodi le povdarjano, da so vsi delavni prostori v higienskem oziru dobro urejeni; povsod je preskrbljeno za garderobe, umivalnike in za izdatno ventilacijo. Škodljivega prahu ni bilo nikjer opaziti. Koder se pri fabrikaciji sploh pojavlja prah, ga na licu mesta posrebujejo ekshaustorji. Zdravniki so se prepričali, da delo v tobačni tovarni zdravju delavcev ni kvarno in da osebno ne povzroča kake specifične škode. V kolikor se med delavstvom pojavljajo bolezni, n. pr. tuberkuloza, so pač bolj posledica neugodnih socialnih razmer v obče, posebno stanovanjskih nepravil, ne pa tovarniškega dela.

— Konj jo je podrl. Ko je v petek peljal jermenar g. Josip Stupica iz dvorišča hiše št. 6 v Slomškovi ulici na cesto, je prišla ravno mimo 87letna Marija Sitar iz Vodmata, Kočijaž je skušal konja ustaviti, a bilo je že prepozno. Konj je gospo podrl na tla. Ponesrečenka je obležala nezavestna na tleh. Na odredbo policije so jo takoj odpeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico. Dobila je le male poškodbe na levi rami.

— V past se je vjel. Ze večkrat predkaznovani potepuh Franc Galjot iz Cerklj na Gorenjskem, se je splazil v četrtek v spalnico Knezovih hlapcev na Dunajski cesti. Slekli si je čivlje, preplezal neko ograjo in prišel tako skozi odprta vrata v sobo. V sobi, kjer so spali trije hlapci, je napravil revizijo. Ker so bili vsi kovčegi zaprti, se je zadovoljil z enimi hlačami, jopičem, z dvema suknjami in parom čevljev. V tem trenutku se je eden izmed hlapcev zbudil in prižgal luč. Tat se je takoj vrgel na tla in se delal, kakor da bi spal. Hlapec se je v resnici zmotil. Misli je, da se je tu vlegel neki tuj mož in ga lepo pustil pri miru. Ko se je čez nekaj časa zopet zbudil in zapazil v culjo zavito obleko, je sobna vrata zaprl in poklical stražnika, ki je tata aretiral. Galjot, ki je obdolžen še raznih drugih tatvin, se nahaja sedaj na tukajšnjem sodišču v kletki.

Tatinski pič. Martinu Bauerju iz Št. Jurja na Gorenjem Štajerskem, ki je bil v prisilni delavnici na Kodeljevem, ni bil posebno povšeči ta zavod. Zato je sklenil, da se neopazno izmuzne ven. Kar je sklenil, to je tudi napravil. Ampak sedaj je bil križ, kje bo dobil drugo uniformo, zakaj po munduri, ki je jo imel v prisilni delavnici, bi ga ljudje kmalu spoznali in Martin Bauer bi moral kmalu zopet odrinuti tja, od koder je prišel. Ponudila se mu je prilika in ukradel je neke hlače in dolg kuhinjski nož. Pa to še ni zadostovalo. Treba je bilo še druge obleke in tudi kaj denarja ne bi škodilo. No, tu pa Martin Bauer ni bil v zadregi, saj je bil že neštetokrat zaprt zaradi tatvine. Svoj načrt je izvršil takole: Hlače, kjer stanuje Marija Kukavica s svojim možem in z otroki, stoji na samem. Prišel je tja 23. avgusta kot ponižen berač in je z žalostnim glasom prosil vbogajme. Vsaj en krajcar naj bi mu dali Kukavičeva mati. Pri tem ponižnem obnašanju pa se je pozorno razgledal okoli in je spoznal, da je mati sama doma z otroci. Mati Kukavica mu je rekla, da nima krajcarja. Martine pa tega ni hotel verjeti, in se je vstavil na pragu: »Pa niti enega krajcarja mi ne daste?« »Ja, če ga pa nimam,« je bil odgovor. Bauer se je obrnil in je počasi odšel. Vendar njegov sklep je bil v onem trenutku že trden. Skril se je za neko grmovje na bližnjem holmu in je čakal. Opoludne je zapustila Marija Kukavica hišo in je nesla svojemu možu kosilo. Tega trenutka je čakal Martine. Vzel je s seboj oni ukradeni, dolgi nož in se je previdno bližal hiši. Doma so bili samo otroci, ki so se igrali. Vežna vrata so bila zaprta. Toda to Martineta ni prav nič motilo. Misli si je: »Čemu pa so okna?« In je zlezal skozenj. V sobi je zastrašil otroke z dolgim nožem, da so se začeli tresti in jokati in da so nato pri drugih vratih zbežali ven. Nato je Martine (revidiral) najprej postelje, pa ker tam ni bilo ničesar, kar je pozeležlo njegovo srce, se je spravil nad škrinjo in omare. Pa imel je že nesrečo. Vse je bilo zaklenjeno. Ko je videl, da ničesar ne opravi, jo je pobrisal po isti poti, po kateri je prišel, zopet nazaj. Medtem pa so dohiteli otroci materi in ji povedali, da se neki tuj mož prav podomače obnaša v »naši« hiši. Mati je takoj odhitela domov, pa ptiček je bil že hogvekle. Vendar ni dolgo vžival svobode. Prijeli so ga, pristigli mu peroti in ga zopet dali v kletko. Je že tako na svetu!

— Dobavni razpis. C. in kr. komisija za zagotovitev menaže v Pulju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da kupi po trgovskem običaju razne predmete, med katerimi so tudi: pšenična moka, pšenični zdrob, kumina, kava, fižol, kaša, grah, leča, riž, testenine, sladkor, moka za polento, poper, paprika i. dr. Pismene ponudbe in vzorce dobre srednje kakovosti je poslali c. in kr. komisiji za zagotovitev menaže (k. u. k. Menagesicherungskommission) v Pulju najkasneje do 24. oktobra t. l. 10. ure dopoldne. Tozadevni razpis je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

»Slovani.« Oktobra števila tega mesečnika je bogateje ilustrirana, nego so bile dosedanje številke; slike se odlikujejo tudi kvalitativno, to je veseli napredek. Prof. Saša Santel, znani slovenski umetnik nam je ilustriral zanimivi otroški prizor »Modre ptice«, te senzacionalne Maeterlinckove drame, in sicer z dvema slikama. Umetnica, gđ. Melita Rojčeva v Gorici nam podaja Gorenjsko v narodni noši (večbarvno). Idejno znamenit je relief s procelja nove vseučiliške knjižnice v Zagrebu, ki se pravkar gradi (umetniško delo prof. R. Valdeca.) Poleg tega imamo še dve slike zagrebškega umetnika Pele Čikoša (»Tolajba« in »Spominjanje«) ter tri slike k članku prof. Fr. Saherja o k. u. m. umetniškem kongresu v Draždanah (med njimi reprezentančni dom v Pragi). — G. pisatelj Govekar nam prikazuje t. Aškercu, kako inicijativno je skrbel za kulturno središče slovensko, našo Ljubljano; kulturnega zgodovinarja bo zanimal spis Prostoplava Kretanova, ki piše o Aškercu na osnovi svoje korespondence. V Ignaciju Grudnu, se zdí, dobimo nadarjenega pesnika. Med pesnimi je zastopan zopet g. Premk, ki ga je šteti med najboljšie mlajše svoje pesnike.

Trgovski koledar za leto 1913 je izšel ter ima naslednjo vsebino: Slovensko trgovsko društvo »Merkur in odbor, posredovalnica, trgovski dom, koledar, koledar za dnevne beležke, podrobna določila za kolkovanje listin, spisov, računov itd., poštna določila, obrestne tabele, tabela za razredčenje alkohola, kolkovna lestvica, mere za suknjo, uteži, dolgotna mera, kovani denar raznih držav, preračunjevalne tabele, tabela za preračunjevanje domačega in tujega denarja, tabela za izračunavanje dni od enega datuma do drugega, preračunjanje

amortizacije in sestavljanje amortizacijskih načrtov, amortizacijski načrt, amortizacijski faktorji, užitinska tarifa za meso in vino izven zaprtih krajev, tabela za osebno dohodnino, vojaška taksa, občna pridobitna, hišni davek, avstrijski konzulati, kako se dobiva davka provisti bencin, ugodnosti na železnicah za trgovske potnike, ki imajo kovččke z vzorci, dopustnost trgovskega potovanja, kako se protokolira firma, obrtne pravice trgovcev, ki prodajajo storjeno moško, žensko in otroško obleko ter prodajalcev čevljev, pokojninski zakon za zasebne uslužbenice, delovni čas v trafikah in zapiranje trafik, nedeljski počitek v trgovinskih obrti na Kranjskem, najvažnejša določila sodrudiškega zakona, trgovsko obrtni strokovni tolmač, pravilnik podpornega zaklada slov. trg. društva »Merkur«.

Letošnji koledar se odlikuje po obširni in izborni vsebini tako, da je vreden sovrstnik dosedaj izšlih koledarjev društva »Merkur«, oziroma je še boljši ter veliko praktičnejši od prejšnjih. Koledar prav toplo priporočamo občinstvu, posebno pa slovenskemu trgovstvu. Koledar je uredil gosp. dr. Rudolf Marn. Cena mu je s poštnino vred 1 K 20 h.

Kinematograf »Ideal«. Danes zadnji dan senzacijske drame »Smrtna žrtve«. Kakor tudi ostalih 6 krasnih slik. Jutri »Srčno zlato«. Nordiskfilm.

Trst.

Proč z zaniknostjo! V Trstu je preko 70 tisoč Slovencev, od katerih je le par tisoč, ki so zavedni in čitajo napredne časopise. Potem res ni čuda, da se nam tržaškimi Slovincem godi tako slabo. Kdor ne čita, je neumen in se pusti pretepati. In če takega neumnega nasprotnika še tako pritiska k tom, je zadovoljen. Poglejmo v nasprotni tabor! Pri Italijanih opazimo, da radi čitajo. Je sicer tudi med njimi dosti takih, ki nič ne čitajo, toda veliko manj je med njimi takih nezavednežev. Kadar gredo zjutraj italijanski delavci na delo, vidimo, da ima skoraj vsak v rokah »Piccolo«, dasi je »Piccolo« protidelaški list. Ta list čita vse, inteligentje in navadni delavci. Poleg tega pa imajo Italijani še več drugih listov. Na vsak način lahko brezskrbno rečemo, da je med Italijani za 50% manj takih, ki nič ne čitajo, kakor med nami Slovenci. Slovenci, posebno mi tržaški, pa smo v tem oziru tako zanikni. Če pogledamo v Ljubljano, vidimo, da se tam veliko bolj čita. V Ljubljani izhajajo štiri dnevniški: »Dan«, »Zorja«, »Slovenski Narod« in »Slovenec«. Ljubljana šteje kakih 45 tisoč Slovencev, Trst pa preko 70 tisoč. Torej, če bi se v Trstu toliko čitalo, kakor v Ljubljani, bi moralo izhajati v Trstu sedem dnevnikov. Tako pa izhaja samo eden — »Edinost«. Je res, da se razpeča ljubljanskega »Dneva« v Trstu zelo veliko, toda vse to je z ozirom na veliko število tržaških Slovencev, še vse premalo. Ko bi vsaj kakih 10 tisoč bilo zavednih! Zalost mora prijeti človeka, ki opazuje to ubogo tržaško slovensko ljudstvo. Gode se temu ljudstvu velikanske krivice, a vzlic temu je mirno. Ko bi to ljudstvo količkaj čitalo, bi ne moglo mirno prenašati krutih udarcev: zbudilo bi se, ter spoznavši vse vzroke njegovega trpljenja, nastopilo ostro proti nasprotnikom. Pravi napreden list, kakršen je »Dan« naprimer, budi narod k življenju. Zato bi ga moral čitati vsakdo. »Dan« se je do danes vedno potoeval za zatirani slovenski narod v Trstu, posebno pa je branil izkoriščano slovensko delavstvo. Zato bi moral vsaki tržaški Slovenec agitirati za »Dan«. Noč, ki se razprostira nad slovenskim narodom v Trstu, se mora umakniti dnevu. Kdaj se vse to zgodi? Kratek odgovor: Kadar bo vsak tržaški Slovenec čital »Dan«, kajti le »Dan« preganja nezavednost, »Dan« sovraži neumnost in temo. Toda veliko število je takih, ki vsega tega ne marajo slišati. Taki so zanikni in s svojo zaniknostjo priznajo, da radi trpe, in da bi hoteli, da bi ostal naš ubogi narod vkovan vedno, na večne čase v verigah. To pa ne sme biti! Verige morajo pasti, narod mora postati svoboden! Na to delajmo da dospe naš narod do srečnih dni, da se izkoplje iz blata, iz trpljenja. Proč z zaniknostjo! »Dan« med ljudstvo! Na delo!

DRUŠTVA.

»Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj« je pridobil od deželne vlade za svojo društveno knjižnico pravico javnosti. Društvo je zategadelj spremenilo svojo sedanjo društveno knjižnico v javno ljudsko knjižnico, v katero ima pristop vsakdo. Izpopolnilo je svojo že doslej bogato knjižnico deloma z darili, deloma vsled nakupa z najnovejšimi, sploh pa z najboljšimi deli slovenske in nemške književnosti, da vstreže lahko vsem željam in okusom čitajočega občinstva. — Pričakujemo, da se bodo knjižnice osebno zaradi bližajočih se dolgih zimskih večerov pridno posluževali ne le vsi ljubljanski sloji, ampak tudi okoličani, posebno iz Viča in Rožne doline. Knjižnica je nastanjena pred igriščem št. 3 pritično levo in je odprta ob sredah od četrta na 7. do 8. ure zvečer in ob nedeljah od 10. do 12. ure dopoldne, po potrebi tudi dalje. Izkaznica za 42 knjig stane samo 10 vinarjev, od knjige se pa plača 2 vin. za 14 dni. Izposodi se tudi po več knjig naenkrat.

Zveza slovenskih javnih ljudskih knjižnic v Ljubljani prosi da vse one knjižnice, ki so dobile prospekte o Zvezi, takoj prijavijo svoj pristop, da se ve določi visokost števila tiskovin. Ravno tako naj se vse one knjižnice, ki bi rade pristopile, obrnejo do Zveze za prospekte, katere jim rade volje pošlje. In za vse informacije je Zveza slovenskih knjižnic vedno na razpolago. Sedež ima v Ljubljani, Wolfova ulica 10, Simon Gregorčičeva knjižnica.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala gđ. Pepca Mahorčič z Divače 10 K, dar »Slovenskega planinskega društva« mesto venca na krsto pok. B. Steblaja. C. M. podružnica za Volčjo drago je nabrala 5 K mesto brzojavke glavni skupščini. V Vrhopolju je bil g. Jos. Ko-

sec 29. septembra šentjernejske podružnice sestane, za družbo se je nabralo 22 K. G. Iv. Korenčan, veletržec v Ljubljani, je izročil po svojem trgovskem potniku g. Valenčiču C. M. podružnici v Matenji vasi za lista »Republikan« in »Tehtnica« 5 K, g. veletržec Iv. Perdan v Ljubljani pa je daroval C. M. podružnici na Savi povodom njene veselice 10 K. — Vinska trgovate podružnice posavske je vrgla dne 6. t. m. v gostilni »Pri ruskem carju« čistih 144 kron 55 vin, navzlic — turškim napadom na dobre Slovence. Hvala!

Z bojnega polja.

(Od našega cetinjskega poročevalca).

Cetinje, 9. oktobra 1912.

I.

Danes, na dan napovedi vojne, je izdal kralj Nikola I. proklamacijo na Črno goro, pisano v krasnem poetičnem slogu, v kateri poudarja, koliko trpi narod v Stari Srbiji, kar nalaga miroljubni Črnigori, da proži tlačenim bratom pomoči. Njegove nade, da se najde način osvoboditi brez prelivanja krvi Srbe v Turčiji so se izjalovile. Kakor je težko kralju kaliti tišino evropskega mira, vendar ne preostaja drugaz, nego da potegne Črnagora sablje, one sablje, ki so prelivala kri na Vučjem Dolu, Nikšiću, Baru in Vilčinju.

Kocka je padla! Treba je nuditi pomoč bratom in Malisorom, ki se že dve leti junaški bore za svoje pravice, slobodo in združenje s Črnogoro, s katero je Bog, balkanske krščanske kraljevine. Kralj zaupa v žilavost, red in poslušnost sinov svojih starih vojniki, ki jim bo mogoče dvigniti ugled domovine in črnogorskega orožja. Smelo je sicer započeti vojno z velikim cesarstvom, toda tu se gre za brate. Črnogoro bodo spremljale simpatije vsega izobraženega sveta, vsega srbskega naroda, vsega Slovanstva. Pomoč nudi Srbija, Bolgarska in Grška. Črnagora ne napada Turčije iz zavisti, nego iz najplemenitejšega nagiba, da prepreči uničenje obmejnih bratov.

Črnogorska armada pohiti tja, kjer se strada, kjer se muči, kjer se plaka. Tam bo videti črnogorske barjake. Pa poretke starosrbski bratje: evo jih osvobodnikov izpod Lovčena, Koma, Durmitova; sedaj nismo več niti sirote, niti sužnji. Tam se združijo Črnagora z dragimi brati iz Srbije, ki jih vodi njen viteški kralj, da skupaj z njimi poneso tlačenim slobodo.

K sklepu želi kralj božjega blagoslova in pripominja, da je slutil ta veliki moment, ko je pel:

»Onamo, onamo, za brda ona!«

II.

Črnogorskega poslanika v Carigradu, Plamenaca, ki je odpotoval, zastopa ruski konsul, a turškega poslanika na Cetinju zastopa nemški konsul. Istotako sta odšla vicekonsula turška iz Podgorice in Bara.

PREVOD, OZIROMA EKSCERPT IZ URADNEGA POROČILA O BOMBARDIRANJU TURŠKIH UTRDB PRI DEČICU.

Cetinje, 10. oktobra 1912.

I.

Včeraj zjutraj je pojezdil zarano kralj Nikola s knezom Mirkom in spremstvom iz Hruševaca na Gorico, burno pozdravljen od mnogobrojnega naroda. Na vrhu Gorice je kralj razjahal in zavzel mesto, od koder se nudi pogled na Dečič in na brda okoli. Spremistvo čaka nestrpljivo, da se prične streljanje. Točno ob osmi uri je zagrmel prvi top črnogorski, namerjen na utrdbo Dečič. Top je izpalil knez Peter. Kralj vstane, se odkrije, pokriža in istotako vsi prisotni iz spremstva, med katerimi so tudi vojvode Božo in Šako Petrovič. Vojaška godba igra himno. Granata, izpaljena iz prvega črnogorskega topa pade v sredo turške baterije na Planinici. Dvigne se gost dim. Prizor veličasten. Kralj pazljivo motri razvoj artilerijskega dvoboja. Druga za drugo padajo granate iz črnogorskih topov na Planinico. Turki odgovarjajo redko in slabo. Naenkrat razbije črnogorska granata glavno turško šanco na Planinici, ki jo Turki v begu zapuščajo. Streljanje iz topov se rajši nato proti Rugama. Boj se razširi na celo fronto, od Planinice do Jezera. Efekt črnogorske artilerije silen. Popoldne so naši topovi zadelali z uspehom Dečič. Knez prestolonaslednik, kot glavni poveljnik, je bil prisoten boju, ki ga je vodil s Kakačricke gore. Dvoboj artilerije traja do noči. Turki slabo odgovarjajo. Popoldne se je čulo izpred Dečiča močno streljanje iz pušk. Kralj se je proti popoldne vrnil na Hruševac. Tja so dospeli popoldne tudi knez prestolonaslednik in knez Peter. Kralj je prejel z vseh strani sveta brzojave pozdrave, ki so polni slave in navdušenja za Črnogoro.

II.

General Blažo Bošković.

Generalu Blažo Boškoviću, komandantu retsko-brdske brigade, se je omračil um. Prestal je pred dvema leti težko in nevarno operacijo (baje na ledicah), ki je imela za posledico malokrvnost in hudo nervoznost. Boječ se, da se ne mogel podati na vojsko in na bojnem polju intenzivno sodelovati, je postal duševno skrajno depimiran, kateremu razpoloženju je sledilo omračenje uma. General Bošković, junak velikih zmognosti, je star 43 let. Da bi se bil ustretil, je neresnično.

III.

Črnogorska armada in nje deli:

I. retsko-brdski, operativna točka Podgorica. Načelnik brigadir Blažo Bošković, ki se mu je sedaj omračil um;

II. barski: Komandant Mitar Martinović, vojni minister, s pridelenima brigadirjema Milutinom Vukotičem in Ivo Durovičem.

III. kolašinski: brigadir Janko Vukotič in Lakić Vojvodić. Vrhovni poveljnik je prestolonaslednik Danilo. Kralj se nahaja v Hruševacu pri Podgorici.

Deželna električna centrala v Mosteh.

Dvanajsta ura je že odbila in deželni mlinar melje naprej — saj se je pok, deželni glavar zbal njega po profesorsko prijeto za ... njegove prekanjene kupčije in preplačila onih petero mlinov nad Medvodami, zbog tega da je bil in je že do dobrega prepričan, da bo to električno podjetje prvo deželno, a tudi pasivno.

Vztrajnost je lepa stvar in ako pl. Šuklje prerokuje, da bo velika potezna ta akcija ostala častno združena z imenom g. dež. odbornika dr. Lampeta, morem pač kot strokovnjak, dvomiti na tej časti, in je smatrati za dvomljivo.

Pri enakih podjetjih je potreba v prvi vrsti, da temeljijo na tehnični podlagi izpeljivosti; vztrajnost je tedaj v tem pogledu in v prvi vrsti potrebna tehnika. To je in ostane naloga tehnikov, ki so potem tudi deloma odgovorni za učinek podjetja.

Ako pa bi se bila zadeva Završnice v prvi stopnji natančneje študirala, bi po mojem mnenju izostalo na tem potoku vsako delo dežele in ne bilo bi trebalo skrupirati novega vodnega zakona v sedanji obliki — bil je namreč ta zakon deloma potreben, da se razlastijo tudi kmetijski podjetniki in se s tem opomore pišli vodni sili v Mostah.

Poznana mi je cela Kranjska, zlasti v hidrografičnem oziru in smelo trdim, da naša dežela vsled orografičnega značaja za vodno-električna podjetja ni posebno ugodna, in da jo je v tem oziru prištevati v drugo vrsto.

Naše gorovje je večinoma golo — gorskih jezerov s primerno padavino nam manjka in tako pride tehnika do zaključka, da imajo struge z strmecem malo vode, nasproti pa imajo polne struge malo strmea.

To kar daje drugim deželam, Tirolski, Švici itd. prednost za gorska jezera — ledeniki s strmci, pri nas pa tega ni.

Z ozirom na ta dejstva je opreznost in pozornost pri sestavljanju načrtov in še več pri izvršitvi tistih. Zato rečeno, da se je dežela Kranjska zbog neugodnega denarnega in krajevnega položaja izbrala malo in nestalno Završnico, da si ondi ustanovi svoje prvo električno podjetje.

Završnico je šteti med divje potoke, ki vsled golega padovinskega gorovja ob nalivih takoj narastejo po prenehanju dežja takoj tudi upadejo. To povzroča tudi globoko ujedeno strugo. Na taki strugi dalo bi se napraviti malo podjetje sposobno za kako malo tovarno, nikakor pa deželno podjetje, od katerega se pričakuje na tisoče konjskih sil.

Za jednaka podjetja zahteva se pa tudi stalnost moči. Električna ali sploh motorna sila je odvisna v prvi vrsti od množine vode in strmea. Ako pogledamo Završnico, ima ista v poletni suši in mrzli zimi komaj 400 litrov v minuti — s to množino bil bi tedaj mogoče za stalno računati. Strmec se sme pri tej vodni množini računati z 80 do 125 m, kar daje pri napravi z 75 % električnega izkoriščanja okroglo do 50 HP, to je konjskih sil.

Dežela ima sedaj na Završnici računati stalno samo z maksimumom 500 HP in za to množino bi se imela ondi t. j. v Mostah izvršiti vsa tozadevna dela.

Dežela Kranjska pa se je tukaj lotila del v veliko večjem obsegu.

Predor 800 m dolg ima premera 3 m² t. j. on je prirejen voditi 3000 litrov v sekundi, kar bi dalo po prejšnjem računu do 3750 HP, koje številke tudi strašijo po časopisu in pri opisih tega podjetja. Poleg tega se zgradi na tem predoru dva odprta nabiralnika v dolini Završnice, katerih obseg bode baje nabral do 200.000 kubičnih metrov vode. To je seveda za lajka nekaj velikanskega. Strokovni tehnik pa si bode pri teh številkah kmalu na jasnem, in račun mu bode povedal, da ta dva nabiralnika s predorom vred t. j. vsa množina vode z 202.400 kubičnih metrov z naravnim pritokom 400 sek. litrov proizvajala zgoraj omenjeno 3750 HP samo 77 sekund, ter da zadošča za 1000 HP skozi 42 minut t. j. komaj za tri četrt ure.

Ker se pri enakih podjetjih vedno računa s stalno močjo, videti je, da so vsa ta velika dela zgrajena z ogromnimi vsotami brez potrebe — in v tem tiči tudi efekt vztrajnosti deželnega mlinarja, ki bo ostala za vedno združena z njegovim imenom.

Predobro poznam okoličane na Gorenjskem in tudi Bleda, da bi se spuščal glede uporabe elektrike v tem kraju — toliko pa trdim, da se na odjemalce motorne sile in električne razsvetljave z ugodnim uspehom, za podjetje samo od strani posestnikov kmetov kakor tudi posestnikov vil dežela ne more računati.

Kmet si drage razsvetljave ne bode umišljeval, še manj pa motorno silo — električno — posestniki vil na Bledu in okolici pa se z cenami njihovih večinoma priprostitih stanovanj že tako visoko, da se promet s tuji, glede na male udobnosti in drago življenje na Bledu, dvigniti ne more. Cene stanovanj presegajo skoraj one prvih gorskih in morskij hotelov — z elektriko in drugimi udobnostmi, — ako se tedaj hoče pridobiti tuja tu sem, potreba je stroške znižati ne pa iste še povečati.

To sem hotel pribiti glede električne centrale v Žirovnici, da se občinstvo o tehničnem stanju še o pravem času pouči — odgovornost in čast gre naravno pri vsem tem le onim; ki so po logičnem umovanju to velikopotezno akcijo iz jedra izluščili.

Neodvisni tehnik.

Se smo tu.

O gibanju raznih ljudi, ki so nasprotovali idejam, katere so objavili pripravljani odbori narodno-socijalnih snujočih se strank po večjih slovenskih mestih, bi se lahko napisalo k temi marsikakšen zanimiv komentar.

Komaj so se zganili člani odborov, da predložijo pravila namestništvom, so že planili na-

kvišku vsi tisti, katerim je šlo za lastni jaz. V Ljubljani se je zgodilo še nekaj drugega, in tako se dandanes misli, da je vse gibanje narodnih socijalistov polagoma in neslišno zapadlo.

Tisti, ki so preprečili občni zbor v Ljubljani, so se veselili svojega uspeha tako, da so odkrito priznali v svojih listih veselje, da so pokončali ljudi, kateri so jim hodili na pot in jih ovirali pri »težavnem« delu za nadaljni obstoj rodoljubja pri nas. Drugi so se objemali z njimi, in če niso vedeli prej, kaj pomeni beseda »mir«, so izvedeli za njen pomen tisti čas. Eni in drugi s tretjimi vred so se veselili nepričakovanega uspeha.

Predpripravam, ki so se vršile v Trstu sporazumno z ljubljanskim odborom, ni bil načelno sprva nihče nasproti; komaj pa se je izvedelo, kaj nameravajo takile 18- do 20letni mladeniči, ki poznajo življenje iz knjig, se jim je prepovedalo pošiljanje notic v tržaško »Edinost«. Odkrito rečeno, veliki neumneži bi bili sami, če bi silili golobradce, ki so se navzili svojih »neumnih idej« bogsigavedikje, med dopisnike »rodoljubnega« lista.

Zato smo, razumevajoči položaj, v prvem trenutku naredili čez »Edinost« tri velike križe, in nesli to, kar smo prej namenili nji, drugam. Tako je bilo nekaj polemike, potem pa »clara pacta« in ostali smo medseboj sovražniki.

Narodna Delavska Organizacija pa se je vzdignila: od kje, ne vemo, in nekaj ljudi med njenimi člani je pričelo hujšati proti vsemu, kar je naredil in uredil tržaški odbor, ter pričela loviti lahkoverne ljudi v svojo »Mladinsko organizacijo«. Kje se je to maslo skuhalo, dobro znamo, in uverjeni naj bodo tisti, ki hočejo vso stvar ugonobiti, da nalete na silen odpor. Nam so razmere v N. D. O. prav natančno znane, zato ne bode tega, česar nekateri gospodje pričakujejo.

Proketo slabo in nevarno breme so vzeli na svoje rame, da ga spuste v dolino pozabnosti. Ej vi, Vseslovenci, v slabem kraju ste zasadiли plug v zemljo, da bi porili na ta način tem lažje tisto cvetje, ki rase polagoma, a gotovo! Pomislite vendar, da narodnost ni fraza, temveč vse kaj drugega. In rdeče-modro-beli trakovi ne morejo pokriti tiste krinke, ki zakriva čestokrat hinavska obliža!

Vsekakor pa smo si danes glede tega na jasnem; pomisliti morate, da živimo v dvajsetem stoletju, ker je ves svet preplavljen s socijalnimi idejami; in ker nam ni le do narodnjstva tistih ljudi, ki se potikajo po kavarnah in kriče o prilikah po shodih, temveč do dela med maso. Ne zatajujte v sebi tistih dvomov, temveč izprašajte si svoje grešne vesti in priznajte: Peccavimus!

Nainovejša telefonska in brzojavna poročila.

Balkanska vojna.

Iz uradnih brzojavk:

(Od našega cetinjskega poročevalca.)

I.

Mojkovac, 10. oktobra ob 10. uri 7 min. zvečer. Včeraj okoli osme ure zjutraj je započel general Vukotić z obstreljevanjem Mojkovca. Grom topov je izzval veliko navdušenje med vojsko. Po dveh urah trde borbe je bil Mojkovac v črnogorskih rokah. Malo pozneje so bile zavzete vse glavne pozicije ob reki Tari. Nad Mojkovcem so se neprijatelji zelo uporno borili. Zavzete so glavne pozicije. Črnogorci so udarli dve uri daleč v turško zemljo in se utaborili na Lepenovcu, tri ure daleč od Bjelega Polja. Med vojsko vlada najboljši red in neobičajno navdušenje neglede na jako slabo vreme in gorsko meglo. Zeve med levim in desnim krilom centra naše vojske, v katerem se nahaja glavni stan, so izborne. General Vukotić je izdal sedaj nove odredbe za nadaljno kretanje vojske. Na pohodu smo zadeli na veliko množico mrtvih in ranjenih sovražnikov. Naših je poginilo 8, ranjenih 15.

II.

Podgorica, 10. oktobra ob 10. uri 7 min. zvečer. Dečič pal danes zjutraj ob deveti uri. Okoli njega je bila silna borba. Črnogorska artiljerija je dosegla velik uspeh. Na utrdbi Dečiča vihra črnogorska zastava, ki se iz Podgorice na daljnogled lepo vidi. Komandant Dečiča, polkovnik Salah-Edin se je predal z nekoliko častniki in mnogo vojaki. Cel dan od ranega jutra traja bitka na celi fronti. Okoli Šipčanika proti večeru najhujši boj. Naše izgube na Dečiču so znatne, osobito na oficirjih. Izgube sovražnikov so ogromne. Število še neznano. Navdušenje vsled prve zmage pri Dečiču nepopisno. Tako-rekoč vsa Podgorica zasleduje tek borbe. Prestolonaslenik in knez Peter so obiskovali pozicije drugo za drugo. Črnogorska vojska se drži izvanredno junaški. Ves bojni stroj funkcijonira s čudovito brzino in točnostjo. Malisori podpirajo junaški črnogorske čete. Pot na Tuzi je odprt. Stari brigadir Mitar obvešča vrhovno komando, da vojska uspešno koraka proti Tarabošu. Severna črnogorska vojska je prekorčila Taro, vzhodne čete so prešle v Beransko nahijo. Do temnega mraka se čuje živahno streljanje iz topov in pušk okoli Šipčanika. Na Dečiču so zaplenjeni štirje turški topovi.

III.

Pogorica, 10. oktobra ob 11. uri ponoči. Pal je tudi Šipčanik, pozno popoldne zavzet. Črnogorska vojska ga je vzela v naskoku, ki so ga vojaki izvedli nevstrašno in s složno požrtvovalnostjo. Mlada črnogorska generacija se je pokazala s svojimi sijajnimi zmagami na Dečiču in Šipčaniku vredno svojih slavnih pradedov Gralovaca in Vučiga Dola. Artiljerija in pehota stojita na višini za-

htev. Ključ potov iz severne strani v Skader je v rokah Črne gore. Turki so se zelo hrabro branili. Kasno na večer so dovedli pred kralja na Kruševac komandanta Dečiča Sarah-Edina, ki se je predal. Kralj ga je vitežki sprejel.

NOVA ČRNOGORSKA ZMAGA.

Podgorica, 13. oktobra. Severna črnogorska armada pod vodstvom generala Savo Vukotića je včeraj po krvavem boju zavzela mesto Bielo polje na Bjelem polju. Turki so sicer napeli vse sile, da bi mesto vzdržali, a bilo je vse zastoj. Na črnogorski strani so se bojevali tudi srbski vstaši, katerih je tamkaj zelo veliko. Črnogorcev je v boju jako malo padlo. Turška posadka se je udala. Odpeljali so jo takoj v Nikšić.

Cetinje, 13. oktobra. Zmagovito črnogorsko armado so prebivalci zavzetega mesta Bielo polje sprejeli z velikanskim navdušenjem. Pri vstopu v mesto so srbski domačini tako ženske kakor moški poljubovali črnogorske junake. Črnogorski vojaki so pred magistratom zapeli narodno himno »Onam, onamo.« kar je vzbudilo še večje navdušenje. Po zmagi je bjelepoljski srbski pon imel slavnostno mašo, kateri so prisostvovali vsi vojaki in prebivalci. Po maši je prišlo med vojaštvom in prebivalstvom, ki so komaj čakali, da se izbeže turškega jarma do zelo ganljivih prizorov.

Cetinje, 13. oktobra. General Vukotić je razpustil v Bjelem polju dosedanjí turški občinski zastop in nastavlil posebno provizorično srbsko oblast.

Pogorica, 13. oktobra. Vest o zavzetju Bjelega polja se potrjuje.

Cetinje, 13. oktobra. Essad-paša je proti neprestano prodirajoči armadi generala Martinovića, ki prodira od južne strani proti Skadru, odposlal iz Skadra večji oddelek vojakov, katerega je pa general Martinović v več manjših bitkah pognal nazaj. General Martinović je zavzel turški utrdbi Katkol in Peč Uhala. Sedaj se vršijo kruti boji okoli Taraboša. Martinovićevo armada se pojavi najbrže že jutri pred Skadrom.

Cetinje, 13. oktobra. Armada prestolonaslednika Danila se bojuje sedaj za Kakaričke gore tik pred Tuzijem. Po zavzetju teh hribov, ki so jako močno utrjeni, bo tudi prestolonaslednikova armada v kratkem prišla v Skader.

BOLGARSKI VSTAŠI.

Carigrad, 13. oktobra. Iz Soluna je došlo semkaj poročilo, da je 200 mož broječa bolgarska vstaška četa napadla kraj Jenidje Vadar, severozapadno od Soluna. Bolgarskim vstašem so pomagali tudi prebivalci vasi Ksira. Bolgari so po mestu metali na Turke bombe in jih mnogo pobili. Proti večeru so zginili.

BOLGARSKA PRED VOJNO.

Sofija, 13. oktobra. Vlada izroči danes zvečer velevlastim odgovor na njih zadnjo noto. Istotako bo izročila tudi Turčiji posebno noto.

ZA VOJAŠKE RODBINE.

Sofija, 13. oktobra. Občinski svet je voliral 500.000 K za one rodbine, katerih člani so odšli na vojno.

GRŠKA ARMADA.

Atene, 13. oktobra. Mobilizacija grške armade je končana. Rezervisti so se v polnem številu odzvali mobilizacijskemu pozivu. Dosedaj je na grški meji koncentriranih 170.000 grških vojakov.

SRBSKA SKUPŠČINA ZAKLJUCENA.

Belgrad, 13. oktobra. Srbska skupščina je danes sprejela vse nove vojne kredite v znesku 44 milijonov dinarjev. Nato je ministrski predsednik Pasić prebral kraljevo pismo, s katerim se izvanredno zasedanje skupščine zaključuje.

Odgovorni urednik Radivoj Korene
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Pridobivajte novih naročnikov!

Mali oglasi.

Hišnik, kateri bi bil lahko tudi za kočijaža išče primerne mesto. Ponudbe sprejema »Prva anončna pisarna«. 699—3

Posebna specialiteta likerja

„Zdravnik želodca“

se dobi v vseh boljših lokalih ter tam, kjer so razvidni dotični plakati ali pa direktno pri

Lovro Sebeniku v Šiški
pri Ljubljani.

Stanovanje

iz 2 sob in pritlikami se odda z novembrom na Dolenjski cesti v vili gospoda Popoviča.

Poizve se pri gosp. Jebačinu, trgovcu na Dolenjski cesti.

Prazne sode

od malage in konjaka po 16, 32, 64, 120, 200 in 300 litrov ima naprodaj

FRAN KHAM

trgovina s špecerijo, delikatesami in vinarna
Miklošičeva cesta šte. 8.

Glavno zastopstvo dunajske družbe

za gradbo centralne ventilacijske kurjave s svežim zrakom

v Ljubljani, Tržaška cesta šte. 31

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela, kakor novo in delno vpeljavo in montiranje te kurjave v nova in stara poslopja. — Centralna ventilacijska kurjava s svežim zrakom je najidealnejša, najcenejša, najsnažnejša in najzdravejša kurjava za stanovanja, urade, trgovske lokale, vile, šole, gostilne, cerkve itd.

A. SKAZA,

glavni zastopnik za Kranjsko in Primorsko.

Velika zaloga čevljev

A. SCHWEITZER, Prešernova ulica 48.

Specialiteta: Posebno močni čevlji za dečke in deklice po zelo nizki ceni.

Popravila. Higijenični in lovski čevlji. Lastna delavnica.

V nobenem glavnih mest avstrijske monarhije

ne dobite tako velike detailirane trgovine, ki bi imela v zalogi toliko

damske konfekcije

kot moja. — Imam ogromno zalogo najmodernejših in najelegantnejših manteljev, paletotov, ragualov, gledalških plaščev kakor tudi kostumov do najfinejšega izdelka. — Bluze, krila, spodnja krila, pletene jopice kakor tudi

obleke za otroke in dečke

fino izdelane, po čudovito nizkih cenah. — Nobenemu ni pri meni težka izbira jopic, paletotov in kostumov za deklice.

Na deželo pošiljam brez povzetja na izbiro. — Postrežba točna.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mešni trg šte. 5.